

Gerd Beckers

specialist ouderengeneeskunde, oud-tropenarts,
vrijwilliger Dokters van de Wereld

ALLEEN AL OP LESBOS DUIZENDEN VLUCHTELINGEN PER DAG

Opluchting, ziekte en chaos aan de Griekse kust

Specialist ouderengeneeskunde Gerd Beckers ging met Dokters van de Wereld naar Griekenland om zorg te verlenen aan vluchtelingen op Lesbos en Chios. Hij doet verslag van zijn ervaringen.

Als vrijwilliger voor de humanitaire organisatie Dokters van de Wereld begeleidde ik in oktober twee Nederlandse (para)medische teams naar Lesbos en Chios. Vier dokters, twee verpleegkundigen, twee psychologen en twee maatschappelijk werkers die de Griekse tak van Médecins du Monde (MdM), oftewel Dokters van de Wereld, ondersteunen bij het verlenen van zorg aan vluchtelingen.

Tekeningen

'Ik wens je kracht, daar', zegt Nancy, een maatschappelijk werker in een polikliniek van MdM Griekenland. Ik ben aangekomen in Athene. Een jaar geleden was ik hier ook en spraken we over de impact van de economische crisis op het leven, de gezondheid en de gezondheidszorg in Griekenland. Nu staat een schare vluchtelingen uit vooral Syrië, Afghanistan en Irak, mensen zonder verblijfspapieren, te wachten op de gratis zorg. Werkeloze advocaten, artsen en gepensioneerde werknemers, drugsgebruikers en prostituees voegden zich bij de vluchtelingen.

Een dag later ben ik daar waar Nancy mij sterkte voor wenste, op Lesbos, in het stoffige kamp Moria. Op mijn spreekuur zie ik vooral kleine huisartsgeneeskundige problemen. Zoals de twee maanden zwangere Amina. Zij en haar man hebben drie nachten niet

geslapen. Hij is gespannen en in zijn woorden klinkt veel emotie door. Christos, een Griekse verpleegkundige, laat zich niet van de wijs brengen. Gedecideerd, maar vriendelijk tot het afscheid, blijft hij helpen.

Psychologe Anna helpt de wachtenden in het stof. Ze houdt zich vooral bezig met de alleen reizende minderjarigen. Ze laat me tekeningen van de kinderen zien, met tanks, vliegtuigen, bommen en kogels – herinneringen aan waar ze vandaan komen. De tekeningen zijn pijnlijk om naar te kijken. Wat betekent het om kind te zijn in Aleppo, Damascus en Homs? Wij in Nederland kunnen ons die gruwelijke werkelijkheid nauwelijks voorstellen, ook al zien wij dat wat deze kinderen tekenen, dagelijks op het journaal.

Het wachten beu

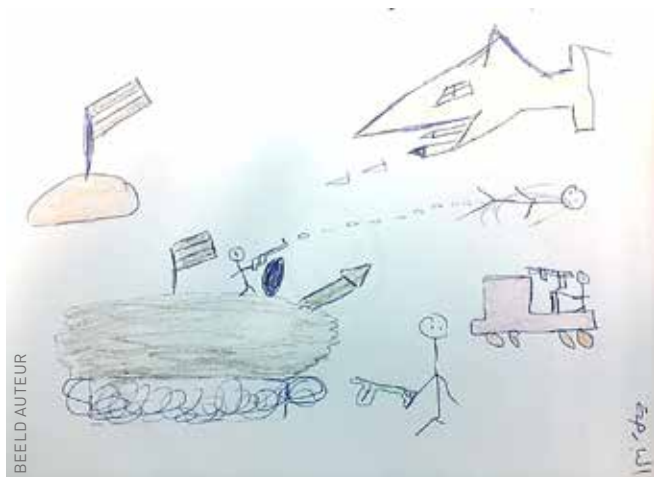
Zwanger is ze – 42+2 – en ze voelt nog leven. Ze kent het want het is haar zesde zwangerschap. Dit is een spoedgeval: het kind moet snel geboren worden. Maar ze staan nog buiten het kamp en het duurt nog lang voordat ze aan de registratieprocedure kunnen beginnen: inschrijven, foto maken en vingerafdrukken laten afnemen. Pas daarna kunnen ze door, een bootticket kopen, naar Athene. En dan verder naar Duitsland, of Zweden, of Nederland. De man van de zwangere vrouw is niet doordrongen van de noodzaak van de behandeling. Hij is het wachten op registratie beu en wil de rij verlaten.

De kust is bezaaid met weggegooide zwemvesten

HOLLANDE HOOGTE

Een man en zijn dochter komen geëmotioneerd aan op het strand bij Skala Sikaminias (Lesbos).

BEELD AUTEUR

Kinderen tekenen hun herinneringen: tanks, vliegtuigen, bommen, kogels.

Verpleegkundige Christos en ik praten op hem in en uiteindelijk accepteert hij wat we voorstellen. Ze krijgen sneller hun papieren, en hij gaat met zijn vrouw naar het ziekenhuis.

Stip aan de horizon

Verspreid langs de kustlijn, bij het plaatsje Molyvos in het noorden van Lesbos, staren vrijwilligers van Stichting Bootvluchteling dag en nacht over de zee richting Turkije. Ook wij speuren in een maanloze nacht naar tekenen van leven tussen de bewegende glinsterende reflecties van de lampjes op de Turkse kust. De volgende dag zie ik een zwarte stip aan de horizon. Een halfuur later landt de rubberboot op de rotsige kust. Vrijwilligers, jonge mannen en vrouwen, helpen de kinderen aan wal te komen. Uitgelaten vluchtelingen omhelzen me, kussen de

Duizenden vluchtelingen per dag hebben de dood in de ogen gekeken na een levensgevaarlijke tocht over zee.

grond, maken foto's, selfies. Ik til een oude man met krukken uit de boot. Hij roept iets, zijn bril is kwijt. Ik snap zijn paniek. Waar zou ik zelf zijn zonder bril? We zoeken, maar vinden hem niet. De kust is bezaaid met weggegooid zwemvesten. Alleen al op Lesbos komen per dag tussen de vierduizend en zevenduizend mensen aan.

Er heerst chaos in kamp Moria, aan de oostkant van Lesbos. Mijn wachtkamer vult zich met vrouwen en kinderen, allemaal met natte kleding. Ze zijn afgelopen nacht door de Noorse kustwacht gered van de verdrinkingsdood. Veel voorkomende klachten zijn oorpijn en hoesten. Een zuigeling van 8 maanden kreeg vier weken alleen maar suikerwater omdat de borstvoeding van moeder stopte door haar eigen ondervoeding. Er is groot en klein leed, dat allemaal aandacht behoeft; ik kan niet weg.

Veerkracht

Het is avond, ik ben in de haven op weg naar de veerboot naar Chios. Overal lopen vluchtelingen. Als ik even later negen etages hoog op het achterdek van de boot sta, zie ik hoe verderop op de

kade mensen in een groot vierkant worden georganiseerd. Rij na rij lopen ze het ruim van een andere grote veerboot in. Zoveel mensen, allemaal op weg naar Athene, Europa in.

In mijn ooghoek zie ik een bekend gezichtje. Ze stond gisterenmiddag in Moria met natte kleren, met haar moeder, te wachten op haar beurt. Ze is 8 en het is een leuk kind. Ze herkent mij ook. Haar opa is de pater familias waar het hele gezin aan hangt. Ze zijn zeker met z'n twintigen op reis! Het zijn mensen met veerkracht; gisteren bijna met z'n allen verdronken en nu praten ze hier gezellig met mij, maken foto's en lachen. Het raakt me dat ik deze mensen opnieuw ontmoet. Het is de derde keer dat ik getuige ben van hun reis: ik was in Molyvos op de dag van hun aankomst op de kust, checkte hun kinderen in het kamp bij Moria, en nu lachen we samen op de veerboot Ariadne die ze naar Chios zal brengen.

De volgende dag kom ik via een steil slingerweggetje bij Mirsinidi, een registratiekamp op Chios. Het uitzicht is adembenemend, de zee blauw met kleine golfjes, in de verte Turkije. Het kamp ligt naast een groot kerkhof. Het witte kerkje en

VOORHUID

Een jongen van 4 jaar kwam om 17.30 uur op de huisartsenpost. Zijn moeder had tijdens het zwemmen bemerkt dat hij meermaals aan zijn broekje zat te friemelen. Ze dacht dat hij moest plassen, maar de voorhuid bleek bekneld te zitten in de openingen van het gaasbroekje aan de binnenkant van de zwembroek (gekocht in een goedkope geel-blauwe winkelketen). We hebben de voorhuid verdoofd met xylocainespray 10% en nadien met behulp van een stitchcutter het gaasje doorgesneden. Er was geen beschadiging aan de voorhuid opgetreden, en de jongen kon weer vrolijk naar huis. Moeder zou nog een klacht neerleggen bij de Z-winkelketen...

Heeft u ook een perikel?
Stuur uw verhaal naar redactie@medischcontact.nl

de witte graven zouden een pittoresk beeld opleveren. Maar niet voor degenen die net de dood in de ogen hebben gekeken tijdens hun levensgevaarlijke overtocht over zee. Veel mensen ervaren het verblijf in het kamp als mensonterend door de afhankelijkheid, de intimidatie door de politie en de beperkte voorzieningen. Rond het middaguur worden de mensen verzameld om het eten te kunnen verdelen. Dat is voor iedereen een stressvol moment, want er is niet altijd genoeg om alle monden te voeden. De spanning is van de gezichten af te lezen en er wordt geroepen en gescholden.

Aisa

Ik ontmoet Aisa uit Syrië. Ze is 10 jaar oud en kan niet lopen; haar benen zijn vanaf haar geboorte verlamd. Ze heeft een waterhoofd en een ventriculoperitoneale drain. Haar tweelingzusje heeft een normale lichamelijke ontwikkeling doorgemaakt, maar Aisa is de slimste van de twee en spreekt een paar woordjes Engels. Een paar maanden geleden is ze in een opvangkamp op haar hoofd gevallen. Daarbij is een subduraal hematoom ontstaan. In Libanon hebben haar ouders 10.000 dollar betaald om de diagnose te stellen en Aisa op te nemen. Als ik haar onderzoek is ze niet ziek, maar ze heeft meer hoofdpijn dan voorheen. Er is een scan nodig om te controleren of het goed gaat met het subdurale hematoom en of de druk in haar hoofd niet te hoog wordt. In de polikliniek van MDM Griekenland in Athene zijn neurologen, kinderartsen en maatschappelijk werkers, die ervoor zullen zorgen dat Aisa de zorg krijgt die ze nodig heeft. En voor een rolstoel die we op Chios niet vonden. Met de politie wordt geregeld dat ze morgen met de boot mee kunnen. Het voelt ongemakkelijk om ze achter te laten in het kamp naast het kerkhof, maar ik denk toch dat het goed geregeld is, voor zover je daarvan kunt spreken in hun situatie. Ik ben onder de indruk van

Veel mensen ervaren het verblijf in het kamp als mensonterend

de ontmoeting met Aisa en haar familie en denk met tegenzin aan mijn vertrek de volgende dag. Ik zou graag blijven. De zorg voor deze kwetsbare mensen is de reden waarom ik arts ben geworden – goed om dat weer eens te voelen.

Vanuit het opstijgende vliegtuig zie ik de contouren van Chios in de Egeïsche zee. In de verte, in nevelen, Lesbos. Er zijn daar mensen, ik weet het. In Moria, Molyvos, Mirsinidi en op zee... Zal Aisa het redden naar Athene? De familie van de veerboot

naar Nederland? Wat is hun toekomst? Mijn leven raakte kort aan het hunne. Zij ontmoetten mij, gewoon zoals ze zijn: op de vlucht, opgelucht, uitgelaten, selfies makend, de grond kussend, maar ook angstig, boos, eisend, ziek, verwachtend, afhankelijk en vriendelijk, gastvrij, beleefd, delend... Door de ontmoetingen met hen vond ik iets terug van de tropenarts in mij, en van het basale gevoel dat alle mensen waar ook ter wereld recht hebben op zorg. ■

Al deze personen bestaan echt; hun namen zijn verzonden.

Over de ervaringen van huisarts Agnes Prins, ook op Lesbos, is een artikel te lezen op medischcontact.nl.

contact

becktrack@yahoo.co.uk
cc: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld

web

Eerdere MC-artikelen over dit onderwerp en een link naar meer verhalen uit de rubriek Over de Grens vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.